

Методичний коментар до уроку “Опішнянська кераміка”

Керамічні історії

Усмінене привітання

Сьогодні в нас буде веселий урок: ми переглядатимемо і розповідатимемо керамічні історії. У них переплутається правда й вигадка — вийде весела небилиця, жарт, що принесе радість усім, хто його почує.

- Як гадаєте, яким має бути привітання сьогодні?

Можливо, ви скажете щось приємне, усмінене, наспіваєте пісеньку або мелодію-імпровізацію. Вибирайте те, що хочеться зробити саме зараз. Усміхніться!

Опішнянська кераміка

Опішнянська кераміка — об’єкт нематеріальної культурної спадщини України, традиційна українська кераміка із смт. Опішні на Полтавщині, одного з найбільших осередків гончарства в Україні.

Ця кераміка дуже давня: археологічні знахідки на околицях Опішні свідчать про те, що територія селища була заселена ще в добу неоліту. Саме тоді керамічний посуд набував поширення.

Промисел був особливо розвинений з кінця 19 століття й до середини 20-го, коли більшість населення Опішні виробляло своєрідні вироби. Наприкінці 19 століття витвори місцевих гончарів почали колекціонувати в усьому світі. Сучасні опішнянські майстри зберегли багате різноманіття форм керамічних виробів, а поряд із традиційними національними з’явилися й нові — вази, декоративні блюда тощо.

Милує око щодня

Запропонуйте дітям пригадати, яким посудом вони користуються щодня. Можливо, у них на кухні є тарілка, миска, чашка чи глечик опішнянських майстрів? А можливо, й інших майстрів декоративного розпису?

- Який посуд вам подобається більше — фаянсовий чи керамічний? Чому?
- Чим відрізняється фаянсовий і керамічний посуд? Формою? Забарвленням? Тим, як зберігає тепло?
- Коли краще використовувати фаянсовий посуд, а коли — керамічний? Чому?
- Чи можна за формою посуду сказати, що з нього зазвичай їдять?
- Яка назва традиційного українського посуду? Чи використовуємо ми його у повсякденні? Коли саме?

Роздивіться з дітьми зображення посуду в підручнику (с. 74) і розкажіть, коли ми ним користуємося.

- Як ви розфарбували б його?

Майстри прикрашають свої вироби рослинним орнаментом — стилізують звичні нам рослини.

- Як ви гадаєте, які рослини використали майстри в розписі? Які ознаки допомогли їх упізнати?
- Які кольори майстри використали? Де навколо себе ви бачите такі кольори?
- Рослинні чи геометричні орнаменти найбільше використовують опішнянські майстри?

Опішнянські фантазії

Розгляньте глиняні вироби та елементи опішнянського розпису (див. с. 74 підручника та презентацію "[Керамічні історії](#)").

- Чим незвичайні ці вироби майстрів української кераміки?
- Хто їх персонажі?
- Що вам особливо сподобалося?
- Як упізнати опішнянську кераміку? Чим вона особлива?
- Розкажіть цікаву історію, навіяну цими керамічними виробами.
- Уявіть себе продавцями / продавчинями на ярмарку. Що ви розповідали б про ці вироби? Як прорекламували б їх?

Танцювала риба з раком

Послухайте українську народну пісню-небилицю "[Танцювала риба з раком](#)" (обробка Світлани Садовенко).

Небилиця — те, чого немає в дійсності; неправда, вигадка, нісенітниця. Невелике оповідання чи вірш розважального змісту, комізм якого будується на каламбурі.

Запропонуйте дітям заспівати пісню.

Танцювала риба з раком,
А петрушка з пастернаком,
А цибуля з часником,
А дівчина з козаком!
Цибуля дивується,
Як хороше танцюється.

Ходить гарбуз по городу —
Питається свого роду:
— Ой чи живі, чи здорові,
Всі родичі гарбузові,
Обізвалась жовта диня:
— Ой я твоя господиня;
Обізвались огірочки:
— А ми твої сини й дочки!

Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
— Усі живі і здорові,
Всі родичі гарбузові!

- Який у вас настрій, коли ви слухаєте цю пісню?
- Що в ній небеличного?
- Придумайте продовження.
- Намалюйте ілюстрацію до фрагмента, який найбільше сподобався.

Гончарна майстерня

Зверніть увагу дітей на те, що розпис — це частина твору. Приберіть його, і керамічні твори вже не будуть такими ошатними, яскравими.

- Придивіться ще раз до виробів із кераміки. Що їх прикрашає?
- Навіщо потрібно розписувати роботи?
- Поміркуйте, чи будуть вони такими гарними без візерунків.

Запропонуйте дітям зліпити куманець (див. с. 75 підручника), намалювати усміхнену картинку або виготовити поробку із солоного тіста.

Цю роботу можна продовжити

- Подивіться на керамічні історії ще раз. Усміхніться! Пожартуйте! Складіть веселу історію або вірш.